

Perelepitaja eksami läbiviimise kord

1. Üldsätted ja kasutatavad mõisted

- 1.1. Perelepitaja eksami läbiviimise kord (edaspidi kord) reguleerib Perelepitaja eksami läbiviimise, eksamitulemuste hindamise ja vormistamise ning vaidlustamise korda.
- 1.2. Korras kasutatavad mõisted:
 - 1.2.1. eksaminand – eksami sooritamiseks nõuetekohase taotluse esitanud isik;
 - 1.2.2. eksamikomisjon – Peadirektori käskkirjaga moodustatud komisjon.
 - 1.2.3. portfoolio – juhendipõhiselt koostatud materjal eksaminandi varasema õppe ja praktiliste kogemuste kirjeldamiseks.

2. Eksami korraldamine

- 2.1. Eksam tuleb sooritada perelepitajana tegutseda soovival isikul, kes on läbinud mõne muu perelepitaja koolituse, mis oma sisult ja mahult vastab riikliku perelepituse seaduse § 6 lõike 4 alusel kehtestatud nõuetele.
- 2.2. Eksam toimub Tallinnas. Eksami toimumise aeg ja koht avaldatakse SKA kodulehel, SKA siseveebis ja avaliku teenistuse kesksel veebilehel www.rahandusministeerium.ee.
- 2.3. Eksami viib läbi eksamikomisjon.
- 2.4. Eksamikomisjon on otsustusvõimeline, kui otsuse tegemisest võtab osa vähemalt kolm eksamikomisjoni liiget.

3. Eksamil osalemise tingimused

- 3.1. Eksamil osalemiseks esitab perelepitajana tegutseda sooviv isik täienduskoolituste infosüsteemi Juhan kaudu kirjaliku taotluse, mis peab sisaldama järgmisi andmeid:
 - 3.1.2. Ees- ja perekonnanimi, isikukood, e-posti aadress ja telefoninumber;
- 3.2. Sotsiaalkindlustusametile tuleb lisaks sooviavaldusele esitada järgmised dokumendid:
 - 3.2.1. tõend perelepituse koolituse läbimise (vähemalt 160 akadeemilist tundi) kohta;
 - 3.2.2. kõrgharidust tõendava dokumendi koopia;
 - 3.2.3. Portfoolio, mis on koostatud vastavalt käesoleva korra lisale 1
 - 3.2.4. täidetud praktikapäevik vähemalt viie pere kohta vastavalt käesoleva korra lisale 2;
 - 3.2.5. superviisori/juhendaja hinnang vastavalt käesoleva korra lisale 3.

4. Eksam

- 4.1. Eksam koosneb kirjalikust ja praktilises osast.
- 4.2. Kirjalik osa koosneb esitatud portfooliost.
- 4.3. Praktiline osa koosneb individuaalsest perelepitust imiteerivast rollimängust, millele eelneb perelepituse teemaline grupiarutelu ja millele järgneb tagasisidestav arutelu koos eksamikomisjoniga.
- 4.4. Eksaminand töötab perega kohandatud nõustamisruumis etteantud juhtumikirjelduse järgi.
- 4.5. Rollimäng kestab 40 minutit.
- 4.6. Eksaminandil on õigus eksamile kaasa võtta töövahendid, mida ta igapäevaselt perelepitusteenuse osutamisel kasutab (näiteks konstellatsiooninukud, märkmepaberid, teraapiakaardid, pabertahvlid, skeemid, kell).
- 4.7. Rollimängu vaatlevad eksamikomisjoni liikmed, kes täidavad rollimängu ajal kompetentsi hindamise hindamislehti, hinnates eksaminandi tegevust.
- 4.8. Tagasisidestavas arutelus on eksaminandil võimalus eksamikomisjoniga analüüsida ja peegeldada läbiviidud perelepitusprotsessi.

6. Hindamine

- 6.1. Eksaminandi sooritust hindab eksamikomisjon.
- 6.2. Iga eksamikomisjoni liige reflekteerib ja hindab eksaminandi kompetentsi.
- 6.3. Eksamikomisjon teeb perelepitaja teadmiste ja oskuste alusel otsuse eksami sooritanutest ja mittesooritanutest.
- 6.4. Eksam loetakse sooritatuks kui eksaminand kogub vähemalt 51% maksimaalsest võimalikust punktisummast (sealhulgas mõlema eksami osa eest tuleb saada ka eraldiseisvalt vähemalt 51% võimalikest punktidest).

- 6.5. Otsus eksami tulemuse kohta kantakse protokoll, millele kirjutavad alla kõik otsuse tegemisel osalenud komisjoni liikmed. Protokolli säilitatakse dokumendihaldussüsteemis *Delta*.
- 6.6. Eksamiprotokolli kinnitavad kõik eksamikomisjoni liikmed oma allkirjaga.
- 6.7. Eksamiprotokoll allkirjastatakse digitaalselt.

7. Eksami tulemused ja neist teavitamine

- 7.1. Otsus eksami sooritamise või mittesooritamise kohta tehakse eksaminandile teatavaksksamipäeva lõpus.
- 7.2. Eksami sooritanutele väljastab Sotsiaalkindlustusamet Täienduskoolituste infosüsteemi Juhan kaudu kaudu tunnistuse viie tööpäeva jooksul pärast otsuse tegemist.
- 7.3. Otsust saab vaidlustada haldusmenetluse seaduses sätestatud korras.

Perelepitaja eksami läbiviimise kord

Lisa 1

PORTFOOLIO KOOSTAMISE JUHEND

Portfoolio koosneb kahest osast. Esimene osa sisaldab kirjalikku analüüsi ja refleksiooni lähtuvalt perelepitaja väljaõppest, käsitletud materjalidest ja praktiliselt saadud kogemustest. Teine portfoolio osa sisaldab ühe perelepituse loo analüüsi ja perelepitaja varasemalt loodud (näidis) vanemluskokkulepet.

Portfoolio maksimaalne pikkus on 10 lk kirjalikku teksti (Times New Roman, kirjasuurus 12, reavahe 1,5).

Portfoolio eesmärk on hinnata, kuidas eksamil osaleja mõtestab perelepitaja tööd ning analüüsib end kui perelepitajat riikliku perelepitusteenuse teenuseosutajana. Portfoolios koostab eksamil osaleja etteantud teemapunktide ja tabelite abil, kasutades asjakohaseid akadeemilisi allikaid või praktilisi kogemusi. Muuhulgas on oluline, et selguvad perelepitaja enda eetilised lähtekohad ja mõtestamine perelepitaja tööst, teenuse vajadusest ja praktika-teooria koosloomest.

Portfoolio esimeses osas kirjeldab eksamil osaleja järgmist:

- Perelepitaja identiteet: haridus, väljaõpe ja kogemus, mis on aluseks perelepitajaks kujunemisel.
- Perelepitaja teadmised ja nende rakendamine praktikas: teooriad (näiteks konfliktiteooria) või teised baaskoolituselt saadud teoreetilised teadmised, millest perelepitaja oma töös lähtub. Mida perelepitaja peab oma töös kõige tähtsamaks ja kuidas neid igapäevaselt oma töös rakendab?
- Laste kaasamine ja huvide kaitse: ülevaade perelepitaja olulisematest tõekspidamistest laste huvide kaitsmisel ja laste kaasamise põhimõtetest perelepitaja töös.
- Eneseareng perelepitajana: eneseanalüüsi, supervisiooni ja professionaalsuse (kvaliteedi) tagamine töös perelepitajana.
- Seadusandlikud aluspunktid perelepitaja töös: tähtsamad seadusandluslikud nõuded, millest oma igapäevatöös juhinduda.
- Perelepitaja erapooletus: perelepitaja töö neutraalse osapoolena.

Portfoolio teine osa sisaldab ühe perelepituse loo analüüsi ja vanemluskokkulepet.

Oluline on kasutada allpool väljatoodud analüüsi raami. Analüüsida võib ka juhendatud ehk superviseeritud praktika ajal töös olnud perekonna lugu.

Perelepitusprotsessi analüüs.

Osapoolte kirjeldused (vanus jms oluline teave):

Ema:

Isa:

Laps(ed):

Perelepitusseansid

Toimumisaeg, koht	Osalejad	Arutluse all olnud teemad	Seansi kokkuvõte	Lepitaja eneseanalüüs

Vanemluskokkulepe – vormistus ja nõuded.

Vanemluskokkuleppe vormile ei ole nõuded. Ootame perelepitaja abil protsessi käigus sõlmitud või hüpoteetiliselt (koolitusel olnud rollimängu rollidest lähtuvatel andmetel põhinev) loodud vanemluskokkulepet. Vanemluskokkuleppe peab esitama arvestades teenuse konfidentsiaalsusnõudeid.

Perelepitaja eksami läbiviimise kord
Lisa 2

PRAKTIKAPÄEVIK

Perelepitaja NIMI:								
	Pöördumise kpv	Pöörduja/ Suunaja	Lapse- vanemad	Lapse elukoht	Lepituse teemad	sessioon	kpv	Tulemus
NÄIDE	03.09.	lastekaitsetöötaja	Pere 1.	Viljandi	suhtluskord	I sessioon	10.09.	Tutvustav sessioon, kontakt loodud. Pere jääb lepitusse. Järgmised kohtumise ajad paigas. Kokkulepped järgmiseks korraks: kodutöö. Ilmnes ka erimeelsus elatise teemal.
						II sessioon	15.09.	Lapse ema andis teada, et ei saa tulla, kuid hiljem helistas tagasi ja teatas, et tuleb kohtumisele. Kohtumine produktiivne. Antud soovituslik lugemine.
						III sessioon	25.09.	Lapsevanemad on õppinud suhtlema ja töötavad kokkulepeteni jõudmise nimel. Ema soovib elatisküsimust arutada oma juristiga.
						IV sessioon	01.10.	Sõlmitud vanemluskokkul
						V sessioon	10.10.	Lõpukohtumine. Kuidas on läinud?
1.						I sessioon II sessioon III sessioon IV sessioon V sessioon		
2.								

Perelepitaja eksami läbiviimise kord
Lisa 3

SUPERVIISORI/JUHENDAJA HINNANG

Juhendatava nimi:

Lühikokkuvõtted kohtumistest

Kohtumise aeg	Kohtumise pikkus	Teemad	Tähelepanekud

Juhendatava/superviseeritava tugevused, mis soodustavad tööd perelepitajana:

Juhendatava/superviseeritava arengukohad töötamisel perelepitajana:

Superviisori/juhendaja nimi:

Superviisori/juhendaja amet, töökoht:

Superviisori/juhendaja pädevuse kirjeldus superviisorina ja/või perelepitajana:

Superviisori/juhendaja allkiri

PERELEPITAJA KOMPETENTSI HINDAMISE VORM

I osa – perelepitaja rolli ja oskuste analüüs

Õpiväljund: perelepitaja oskuste kirjalik analüüs
Hindamismeetod: portfoolio koostamine

	Vaadeldavad kompetentsid	Hindamiskriteeriumid	Hinnang (1 - kompetents puudub; 5 – oskused on olemas, kuid need vajavad täiendamist; 7 oskused on head; 10 punkti – oskused on suurepärased) ja kommentaarid
1	Perelepitaja identiteet: haridus, väljaõpe ja kogemus, mis on aluseks perelepitajaks kujunemisel.	Perelepitaja kirjeldab enda teekonda perelepitajaks kujunemisel, tuues välja haridusliku tausta ja töökogemuse või mõne muu asjakohase kogemuse. Perelepitaja põhjendab sellega motiveeritust ja sobilikkust perelepitusteenust osutada.	
2	Perelepitaja teadmised ja nende rakendamine praktikas: teooriad (näiteks konfliktiteooria) või teised baaskoolitusest saadud teoreetilised teadmised, millest perelepitaja oma töös lähtub. Mida perelepitaja peab oma töös kõige tähtsamaks ja kuidas neid igapäevaselt oma töös rakendab?	Perelepitaja toob välja vähemalt kaks teooriat ja tõendab nende kasutamist läbi praktiliste näidete, kasutades sealjuures analüütilist lähenemist või toetudes teaduskirjandusele. Analüüsist ilmneb, milliseid teadmisi hindab ja rakendab perelepitaja kõige enam. Esitatud teooriad on perelepitusteenuse osutamiseks vajalikud ja asjakohased.	
3	Laste kaasamine ja huvide kaitse: ülevaade perelepitaja olulisematest töekspidamisest laste huvide kaitsmisest ja laste kaasamise põhimõtetest perelepitaja töös.	Perelepitaja mõtestab laste kaasamise rolli riikliku perelepitusteenuse osana ja töös perelepitajana. Perelepitaja toob praktilisi näiteid oma kogemusest.	
4	Eneseareng perelepitajana: eneseanalüüsi, supervisiooni ja professionaalsuse (kvaliteedi) tagamine töös perelepitajana.	Perelepitaja kirjeldab seni kasutusel olnud asjakohaseid eneseanalüüsi meetodeid ja nende rakendamist, et tagada kvaliteetne teenuseosutamine. Perelepitaja toob välja vähemalt kaks asjakohast enesearengu või eneseanalüüsi meetodit.	
5	Seadusandlikud aluspunktid perelepitaja töös: tähtsamad seadusandluslikud nõuded,	Perelepitaja toob välja olulisemad (vähemalt neli) seadusandliku aluspunkti.	

	millest oma igapäevatöös juhinduda.		
6	Perelepitaja erapooletus: perelepitaja töö neutraalse osapoolena.	Perelepitaja mõtestab erapooletu vahendaja rolli, mõtestab enda piire ja kirjeldab läbi praktiliste näidete selle saavutamist. Perelepitaja kirjeldab läbi eneseanalüüsi, kuidas erapooletust saavutada, sellekohaseid riskikohti ja nende maandamisi, mida praktikas rakendada.	

II osa – perelepitaja praktilised oskused

Õpiväljund: perelepitaja oskuste rakendamine perelepitusprotsessis

Hindamismeetod: perelepitusprotsessi juhtumipõhine praktiline läbimäng eksamikomisjoni vaatlusel

	Vaadeldavad kompetentsid	Hindamiskriteeriumid	Hinnang (1 - kompetents puudub; 5 – oskused on olemas, kuid need vajavad täiendamist; 7 oskused on head; 10 punkti – oskused on suurepäraseks) ja kommentaarid
1	Oskus jääda lapsevanematega suhtlemises täielikult neutraalseks ja erapooletuks.	Perelepitaja kasutab vanematega suhtlemisel neutraalset ja erapooletut sõnavara, andes mõlemale vanemale võrdse võimaluse sõna võtta. Perelepitaja ei väljenda oma eelistust ühe või teise vanema suhtes.	
2	Lapsekesksus ja mõtestatud lapse heaolu eest seismine.	Perelepitaja toob protsessi käigus (kasutades vähemalt kahte meetodikat) lapse protsessi keskele.	
3	Empaatiavõime, võime intuiitiivselt mõista ja inimestega suhelda.	Perelepitaja näitab protsessi käigus oskusliku ja professionaalset suhtlust vanematega.	
4	Erinevate meetodikate ja töövahendite asjakohane kasutamine.	Perelepitaja demonstreerib sessiooni ajal vähemalt ühte meetodikat ja ühe töövahendi kasutamist tööprotsessi osana.	
5	Oskus arvestada paaride lahkuminekul nii emotsionaalsete kui ka praktiliste vajadustega, sealhulgas oskust reageerida kriisiolukorras, kus osalejate ebaratsionaalsed reaktsioonid võivad vaidlust pikendada ja süvendada.	Perelepitaja normaliseerib vanemate lahkumineku protsessi, tuues välja senised võidud ja ühised eesmärgid, mis aitavad protsessi edasi viia. Perelepitaja demonstreerib protsessi käigus vähemalt ühte asjakohast konfliktide maandamise tehnikat ja ei lase konfliktil eskaleeruda. Vajadusel teeb pausi või kasutab mõnda muud tehnikat ja näitab enda oskust kriisiolukorras toime tulla.	
6	Isikupärase ja paindliku tööstiili kasutamine, mis võimaldab varieerida protsessi struktuuri ja tempot töös oleva paari ja perekonna vajaduste järgi.	Perelepitaja jälgib oma töös kindlat struktuuri, kuid kohandab neid vastavalt vajadusele. Perelepitaja näitab 40 minutilise sessiooni vältel vähemalt kahte perelepituse protsessi osa (näiteks sissejuhatus ja teemade ülevaade). Perelepitaja valib	

		oskuslikult ülemineku ühelt tööstiilt teisele, tunnetades vanemate konfliktitaset ja hetkeolukorda sessioonil.	
7	Oskus näha perekonda kui tervikut, kus pereliikmete head suhted ja koostöö on olulisemal kohal kui kokkulepped iseenesest.	Perelepitaja toob oskuslikult välja pereliikmete hea läbisaamise olulisuse ja rõhutab selle olulistust nii protsessi osana kui ka vajadusel kasutades teisi meetodeid.	
8	Suurepärased suhtlemisoskused – selge ja sobiva keele kasutamine, küsimuste küsimine, ümbersõnastamisoskus.	Perelepitaja on suhtluses vanemaga sõbralik kuid professionaalne, kasutades asjakohast sõnavara. Perelepitaja peegeldab vanemate vastuseid ja kasutab teisi ümbersõnastamise meetodeid.	

Hindamispunktid

	Maksimaalne hinne	Minimaalne hinne (51%)
I osa	60 punkti	31 punkti
II osa	80 punkti	41 punkti
Kokku	140 punkti	72 punkti